

Klizalište „Ledena šuma“ za poslednje dve godine dobilo je skoro 15 miliona dinara iz gradskog budžeta, kao projekat od kulturnog i privrednog značaja za Novi Sad. Udruženje koje je realizovalo tu manifestaciju povezano je sa vrhom Srpske napredne stranke, a tokom realizacije, ta zimska bajka, kako su je organizatori nazvali, imala je povlašćeni tretman, pokazuje istraživanje VOICE-a. Tokom manifestacije koja je trajala gotovo dva meseca svi sadržaji su se naplaćivali građanima, bez obzira na to što su Novosađani, putem plaćanja poreza i javnih konkursa gradskih uprava te sadržaje nekoliko puta već finansirali. Na svim konkursima koje je raspisao Grad, a na kojima je učestvovao, projekat „Ledena šuma“ bio je među najskupljim. Tako je 2016. godine na konkursu za izbor projekata u kulturi kao i projekata umetničkih, odnosno stručnih i naučnih istraživanja, među više od 300 kandidata, „Ledena šuma“ bila šesti projekat po visini izdvajanja, sa nešto manje od šest miliona dinara.

Naredne godine, od preko sto pristiglih predloga, „Ledena šuma“ je ponovo bila na samom vrhu spiska, sa 3.8 miliona dinara izdvojenih iz budžeta za kulturu. Ispred nje su se našli jedino „Egzit“, „Zmajevе dečje igre“ i umetnička asocijacija „Inboks“. Tom dodelom, suma koju je Gradska uprava za kulturu Novog Sada izdvojila za taj projekat sportsko-rekreativnog pa tek onda kulturnog karaktera, iznosila je 9.6 miliona dinara.

Takva raspodela ionako oskudnih sredstava namenjenih za kulturne potrebe građana izazvala je osudu od strane jednog dela opozicije u gradu, ali i negodovanje umetnika i članova novosadske kulturne scene.

Kompozitor, instrumentalista i multimedijalni stvaralac Boris Kovač, smatra da je neprimereno finansiranje tog projekta novcem namenjenim za kulturu i da je „Ledena šuma“ samo nastavak trenda takozvane „egzitizacije“. „To definitivno nije projekat koji se može povezati sa kulturom. To je bio jedan zgodan događaj za omladinu, zašto da se tako nešto ne finansira, ali bi se morao pronaći neki adekvatniji način“, kaže Kovač i dodaje da se kultura svodi na festivalizaciju i reprezentaciju sadržaja koje nije iznedrila ova sredina.

Osim iz spomenutog fonda, udruženje je finansije potražilo i na drugim mestima. Nekoliko meseci nakon što mu je dodeljeno skoro četiri miliona dinara od strane Grada, projekat je učestvovao i na konkursu Gradske uprave za privredu. Na njemu je odlučeno da odmah posle „Egzita“ Ledena šuma predstavlja manifestaciju od najvećeg privrednog značaja, zbog čega mu je uručeno još 5,3 miliona dinara.

Direktna veza sa vrhom gradske vlasti

U vreme kada su udruženju „Kvart medija“ (sadašnjoj „Ledenoj šumi“) dodeljena prva finansijska sredstva, na mestu zastupnika bio je Radoslav Krunic, član Srpske napredne stranke i v.d. direktora Nacionalnog parka „Fruška Gora“. Samo tri nedelje nakon završetka

konkursa koji je realizovala Gradska uprava za kulturu, Krunic se povlači sa pozicije zastupnika, ali udruženje i dalje ostaje registrovano na objekat koji je u njegovom vlasništvu. Pre dolaska na čelo NP "Fruška Gora", Krunic je bio šef Odseka za komunalnu inspekciju pri Gradskoj upravi za inspeksijske poslove, a bio je i predsednik Nadzornog odbora JP „Zavod za izgradnju grada“.

Pojedine osobe sa kojima je VOICE razgovarao, ukazale su na prijateljsku i navodnu kumovsku vezu između Krunića i člana Gradskog veća za kulturu Dalibora Rožića. Njih dvojica su istovremeno napustili Demokratsku stranku i prešli u "naprednjačke" redove, gde su nastavili političko saborstvo.

Rožić je demantovao kumstvo sa, kako je napisao u odgovoru, „osobom koju spominjemo“ i naglasio „da se sve konkursne aktivnosti realizuju u skladu sa zakonom“. Prijateljstvo niti je demantovao niti potvrdio.

Po Krunićevom odlasku sa mesta zastupnika, sredinom 2016. godine, na tu funkciju dolazi Tanja Cvetkov, supruga Milana Cvetkova, nekadašnjeg portparola Jedinственe Srbije i sadašnjeg člana Srpske napredne stranke, zaposlenog u „Elektrovojvodini“. Godinu dana kasnije zamenjuje je Milan Tešanović.

Iz udruženja „Ledena šuma“ stigao je odgovor da ne žele da „ulaze u bilo kakva politička nadmetanja i rasprave“ te da njihov projekat „predstavlja zimsku bajku i čaroliju koja greje Novi Sad“. U nastavku odgovora se navodi da udruženje stoji na raspolaganju kada je reč o svim informacijama vezanim za manifestaciju.

Ipak, nakon molbe da nam se dostavi projektna dokumentacija koju je udruženje prilagalo na javnim konkursima, kao i podatak o tome koliko novca je utrošeno na sanaciju Dunavskog parka po završetku programa, udruženje je prekinulo komunikaciju.

Udruženje apliciralo je i za dodelu sredstava kod Naftne industrije Srbije u sklopu konkursa pod nazivom „Zajednici zajedno“. Na njemu je za saniranje Dunavskog parka nakon uklanjanja klizališta izdvojeno 6,7 miliona dinara. To je bio najskuplji projekat finansiran od strane NIS-a u okviru konkursa, koji je realizovan u saradnji sa lokalnim samopuravama na čijoj teritoriji kompanija ostvaruje delatnost.

Kada je reč o Dunavskom parku, izbor te lokacije za postavljanje masivne staze za klizanje sa pratećim elementima takođe je izazvao revolt kod dela javnosti. Odabir spomenika prirode druge kategorije, koji je prirodno dobro od pokrajinskog značaja, naišao je na osudu aktivista i stručnjaka.

Kako kaže Ruža Helać, predsednica udruženja Vojvođanska zelena inicijativa, zauzimanje najlepšeg novosadskog parka i najznačajnije zelene oaze predstavlja pomeranje granica, čime se poručuje da više ništa nije sveto i da ništa više ne pripada građanima. „Na ovaj

način, kada se parkovska površina, koja je uz to zaštićena, da za komercijalne svrhe, pod izgovorom da je reč o kulturi, tu je onda načinjena šteta i kulturi, i životnoj sredini, i moralu“, smatra Ruža Helać i dodaje da je u celom tom slučaju reč o “najstrašnijem moralnom razaranju”.

Pored izdašne finansijske pomoći koju je dobilo od poreskih obveznika, udruženje je dobilo i dodatnu podršku vlasti u Novom Sadu. Kako se navodi u dopisu koji je potpisala v.d. načelnika Gradske uprave za kulturu Vesna Srdanov, „Ledena šuma“ je projekat od značaja za Grad Novi Sad. Ona je u nastavku „preporučila“ javnim komunalnim preduzećima da „u okviru svojih mogućnosti pruže podršku realizaciji tog projekta“, praktično stavljajući organizatorima njihove usluge na raspolaganje.

Međutim, ni tu nije kraj svestranoj potpori. Javno komunalno preduzeće „Gradsko zelenilo“ donelo je odluku da se organizatoru manifestacije naknada za korišćenje zaštićenog područja spomenika prirode „Dunavski park“ umanjuje za 259.200 dinara. Takav potez rukovodstva, kako se navodi u ugovoru između „Zelenila“ i „Ledene šume“, opravdan je višestrukim ciljevima projekta.

Podršku realizaciji pružilo je i Ministarstvo kulture i informisanja, istog dana kada im je stigao zahtev organizatora. U Ministarstvu kažu da ni na jedan drugi način nisu podržali taj projekat, osim deklarativno i da ne poseduju informaciju o tome na osnovu kojih merila je „Ledena šuma“ ocenjena kao projekat od opšteg interesa u kulturi, iako se taj epitet pojavljuje u obrazloženju tog organa.

Novosađani plaćali isti sadržaj nekoliko puta

Tokom manifestacije koja je trajala gotovo dva meseca, svi sadržaji su se naplaćivali građanima, bez obzira na to što su Novosađani, putem plaćanja poreza i javnih konkursa gradskih uprava te sadržaje nekoliko puta već finansirali.

Besplatno klizanje za decu organizovano je samo radnim danima i to pod uslovom da se karte preuzmu u prvoj, jutarnjoj smeni. Svako ko nije uspeo da obezbedi karte u tom terminu, a koje su uz to bile i ograničenog broja, morao je da izdvoji 200 dinara za ulaz i još toliko za najam klizaljki. Vikendnom su se cene povećavale.

Do 2016. godine, kada je projekat po prvi put sproveden, na računu udruženja bilo je u proseku milion i po dinara, da bi se nakon prve manifestacije iznos značajno povećao na preko 20 miliona. Uvidevši da su rezultati klizališta i više nego obećavajući, udruženje „Kvart medija“ odlučilo je da promeni ime u „Ledena šuma“, u skladu sa njihovim najpoznatijim „proizvodom“.

Zatupnici organizacije odbili su da dostave podatak ko raspolaže zaradom od naplate ulaznica, iznajmljivanja klizaljki i prodajom ostalih pratećih sadržaja.

Sve se može kad se naprednjačke ruke slože

Činjenica da je za izvođenje bilo kakvih radova na području spomenika prirode „Dunavski park“ neophodno pribaviti više različitih dozvola, nije predstavljala prepreku udruženju „Ledena šuma“ da sa svojim projektom konkuriše za dodelu javnih sredstava. I pre dobijanja bilo kakve garancije da će do realizacije doći, komisija je dodelila višemilionsku dotaciju tom komercijalnom projektu.

Početak juna 2016. godine kada je donet zaključak gradonačelnika Miloša Vučevića o raspodeli novca za projekte u kulturi, „Ledena šuma“ bila je ideja na papiru, ali bez neophodnih papira.

Kako je propisano članom 9. Zakona o zaštiti prirode, za svaku aktivnost na području zaštićenog prostora zahteva se izdavanje Rešenja o uslovima zaštite prirode. Taj dokument Pokrajinski zavod za zaštitu prirode doneo je tek pet meseci kasnije, tačnije u novembru. Iako je dalja procedura podrazumevala izdavanje prethodne saglasnosti Komisije za opšte i komunalno uređenje grada, pripremni radovi na konstrukciji klizališta započeti su 15. novembra, nedelju dana pre nego što je komisija usvojila odobrenje, na sednici koja je održana istog dana kada je zahtev primljen, to jest po ubrzanom postupku.

Odluku da odobri privremeno zauzimanje javne, zaštićene površine „Gradsko zelenilo“, kao čuvar parka, donelo je tek sredinom decembra 2016. godine, zaključivanjem ugovora sa nekadašnjim udruženjem „Kvart medija“.

Kako kažu sagovornici VOICE-a, scenario po kojem će projekat dobiti svu potrebnu saglasnost nije ni mogao da bude drugačiji, kada je već unapred dobio podršku gradskih uprava i samog gradonačelnika.

Najveća žrtva - zaštićena priroda

Nadležne institucije izdale su dozvole za korišćenje zaštićenog, prirodnog dobra „Dunavski park“, iako je reč o prostoru u kojem je, prema nekoliko različitih zakonskih regulativa, zabranjeno organizovanje masovnih aktivnosti.

Uredbom o zaštiti spomenika prirode iz 1998. godine zabranjena je promena namene površina. Istim dokumentom nije dopušteno ni izvođenje radova koji nisu u funkciji zaštite prirode. Zabranjeno je i uništavanje cvetnjaka, ružičnjaka i travnjaka. Identične odredbe propisane su i Pravilnikom o unutrašnjem redu i čuvarskoj službi spomenika prirode „Dunavski park“.

Taj dokument doduše dozvoljava aktivnosti rekreacije, promocije i kulturnih dešavanja, ali pod uslovom da se njihovom realizacijom ne oštećuju ili ugrožavaju prirodne vrednosti i kvalitet životne sredine.

Koliko je uticaja na životnu sredinu ostavilo preuređenje parka za potrebe klizališta, mogao

je da se uveri svako ko je prošao kroz njega nakon uklanjanja montažnih konstrukcija. Međutim, kako se navodi u dopisu Pokrajinskog sekretarijata za urbanizam i zaštitu životne sredine, nadležna inspekcija nije vršila kontrolu manifestacije u 2016. godini.

Inspeksijski nadzor je po prvi put obavljen naredne godine, bio je najavljen i podrazumevao je samo uvid u poslovne knjige, ugovore i drugu dokumentaciju. Kako je konstatovano u zapisniku, nisu uočene bilo kakve nepravilnosti.

Prema rečima autorke dokumentarnog serijala „Zelena patrola na delu“ Ruže Helać, treba polaziti od zdravog razuma i čiste logike i da to što neko ima papire nije dokaz da je u pravu, već da je reč o korupciji i da se neko „lepo dogovorio“. Ona smatra da je takav projekat trebalo realizovati na prikladnijem mestu. „Parkovi su jedno zajedničko dobro, u kojem, kada je zaštićeno, ne sme da se radi nikakva intervencija. Nemamo šta pričati o tome, zato se i zove zaštićeno prirodno dobro, da se o tome ne bi svaki put raspravljalo iznova“, napominje Ruža Helać.

Na pitanje da li je narušavanje životne sredine opravdano kulturnim doprinosom koji su gradske vlasti isticale svaki put kada bi se odabir lokacije za klizalište kritikovao, ona odgovara kontrapitanjem – koji je to kulturni doprinos? „Koja je to ciljna grupa i koji su to ljudi podigli nivo svojih kulturnih znanja i iskustava posle takvog događaja? Na koje kulturne potrebe Novosađana odgovara traj projekat? Iz džepova građana je to plaćeno, uništena je životna sredina, a o kulturi tu nema ni reči“, napominje Ruža Helać i dodaje „da je tamo Mocart svirao, to ne bi bila kultura, jer taj prostor nije za to namenjen“

Nastavak eksploatacije spomenika prirode

Povodom jubilarnog, desetog „Serbia Fashion Week“ izdanja, istoimena modna organizacija izdala je saopštenje u kojem najavljuje specijalno otvaranje „Nedelje mode“ u „Dunavskom parku“. Kako navode organizatori, zaštićeni parkovski prostor „biće pretvoren u jednu od najvećih modnih pisti Evrope“, a ceremoniju će 24. aprila ispratiti specijalni efekti i scenografija.

Milioni za projekat sa pratećim kulturnim sadržajem

Projekat „Ledena šuma“ podrazumevao je kao glavnu atrakciju klizalište koje se prostiralo oko centralnog jezera u Dunavskom parku. Redovni kulturni program sa recitalima, animatorima i drugim sadržajima namenjenim pre svega deci, organizovan je samo u prvih nedelju dana rada klizališta. U nastavku programa, kulturna ponuda svedena je na minimum, a ogledala se u vikend nastupima i prodaji rukotvorina.

Gradska uprava za kulturu Novog Sada odbila je da dostavi podatak o načinu vrednovanja projekata u kulturi, kao i ugovore o dodeli novca koje je do danas zaključila sa organizatorima „Ledene šume“. Osim što nije želela da obznani kriterijume selekcije,

Uprava do danas nije objasnila ni razloge za odbijanje ostalih, pristiglih predloga.

Nezavisni umetnik Boris Kovač smatra da postoji opšti trend u kojem se kultura svodi na festivale, manifestacije i koncerte na trgovima. Smatra da bi po principima evropske kulturne politike, koju deklarativno zastupa gradska uprava, lokalna kulturno-umetnička produkcija trebalo da bude u fokusu gradske podrške, ali da je evidentno da nije.

„U takvoj situaciji sasvim je razumljivo da je nekome uopšte palo na pamet da potražuje novac za klizalište iz budžeta za kulturu. Nije to izolovan slučaj shvatanja kulture kao vašara“, kaže Kovač uz ocenu da proces dodele sredstava nije dovoljno transparentan, pre svega jer ne postoje bilo kakva obrazloženja donetih odluka.

Sa Kovačevim mišljenjem po pitanju transparentnosti slaže se kulturolog i predavač na Uneskovoj katedri za kulturne politike i menadžment u kulturi Goran Tomka, koji smatra da je ključni problem to što ne postoje jasni pokazatelji i kriterijumi za ocenjivanje, odabir i evaluaciju projekata.

„Dugo su se sredstva dodeljivala bez ikakve strategije ili nekog drugog javno dostupnog dokumenta koji bi služio kao vodilja. To je kao da sudija odlučuje da li ste krivi na osnovu svog raspoloženja – to je nedopustivo“, kaže on i dodaje da je sve što su rezultati takvih konkursa sporno, ali da je Grad u saradnji sa brojnim akterima konačno uradio i usvojio strategiju i akcioni plan, koji bi trebalo uskladiti sa praksom dodele sredstava.

Tomka dalje navodi da postoje tri dominantna tipa kulturnih projekata koji dobijaju podršku. Prvi tip čine projekti koji su elitistički, nezainteresovani za publiku, kritiku i savremenost. Drugi je banalan i komercijalan i podrazumeva “jade” (pihtijade, kobasicijade...), “Egzit” i ultranacionalistička dešavanja. Treći su projekti koji nemaju veze sa kulturom, a dobijaju pare, što je prema njegovom mišljenju čista korupcija.

„Svi ovi primeri su zapravo nedemokratski i privatizuju javna sredstva za produkciju isključivo svoje egzistencije. Ono što nama nedostaje su popularni, prijemčivi programi visokog umetničkog kvaliteta, politički angažovani, kritički i relevantni“, zaključuje on.

Izvor: jutarnjiglasnik